

Leto dolgo kmali je minulo,
 Prišla zopet pomlad je vesela,
 Ko vsi germi lepo zelenijo
 In cvetice vstajajo iz zemlje;
 Al' na mestu, kjer poprej sta rastla
 Germ košati, solnčnica rumena,
 Videti nobenega ni bilo.

Fr. Cimperman.

Poterpežljivost.

Raznoteri so človeški stanovi, raznotere so tudi lastnosti, ktere so temu in unemu stanu pred vsem potreba.

Ako je sodniku pred vsem treba bistroumnosti, vladarju modrosti, vojaku izurjenosti, treba je pa ljudskemu učitelju pred vsem hasnovite — poterpežljivosti. Koristno je, da je učitelj sploh izobražen, posebno pa znajden za to, kar njegov stan tirja od njega, ali krona vsega tega je pa le poterpežljivost. Kakor je rekel tisti slavnj vojskovodja, kterega je kralj vprašal, kaj je naj bolj potrebnega za vojsko, da prvič denar, drugič denar in tretjič denar, tako bi jaz rekel radovednemu na vprašanje, kaj je naj bolj potrebnega pri šoli, da prvič, drugič in tretjič — poterpežljivost.

Prišel sem pa s tem svojim predmetom na široko polje, kjer vidim toliko potov pred sabo, da ne vem, kam bi jo ukrenil, pa da govorim po domače in umevno: ne vem, kako bi se lotil svoje naloge, ali kje bi učitelju naj prej priporočal poterpežljivosti ali v družinskem življenji, ali pri šolskem podučevanji. Pervo opuščam za danes, ker ta stvar je sedaj povsod na dnevnem redu in nočem ponavljati, kar smo že stokrat in stokrat slišali; samo bojim se, da bi stvar ne ostala še leta in leta na dnevnem redu, ker na poslednje vprašanje: „kdo bo dajal, kje se bo jemalo“, še ni nihče odgovoril!

Govoriti hočem tedaj danes le od poterpežljivosti v ožjem delokrogu, ktere namreč potrebuje učitelj pri podučevanji.

Dasiravno je prvi in naj zdatnejši pripomoček ta, kterega najdemo v kerščanski nravi in kteri je zapopaden v zveličarjevih besedah: „V svoji poterpežljivosti si bote svoje duše ohranili“, vendar ne bo od več, ako pogledamo na tančnejše polje,

ktero mora učitelj obdelovati, zemljo, ktero mora orati in prekopati, to je, pogledjmo si otroško naravo, skušajmo si, da jo spoznamo, morebiti nas bo to bolj spodbadalo v nevtrudljivo delavnost in stanovitno poterpežljivost.

1. Spoznati moramo otroško naravo. Naši učenci so naj več nevedni in neumni otročaji; zdravi ne potrebuje zdravnika in učeni ne učenika. Ko bi se nad nevednostjo otrok pritoževali, je ravno tako, kakor da bi se kmet pritožil, da mora zemljo obdelovati, ali zdravnik, da mora bolnike ozdravljati. Naj več pa pomaga, da se učitelj spominja sam na svoja leta, kako se je on učil, kaj si je tačas od učnikov želel ali voščil. Ker se otrok ne more visoko vzdigniti, kakor odrasčen učenik, se mora letá ponižati, in z otrokom ravnati po otročje; otrok ne more tako soditi, kakor odrasčeni, njegove duševne moči še niso zadosti terdne, da bi mogel razumeti. Učenik si mora že naprej biti v zavesti, da bodo otroci slabeje napredovali, kakor si on misli, ali kakor se spominja od svojih mladih let nazaj. Še le skušnja pripelje učenika do spoznanja, da stopnja, na kateri so, je čisto naravna pot, ktero prehodi vsak človek, preden dozori njegov um. Od prvega mora učenik le terdno verjeti, da imajo otroci dobro voljo, da bi dobro storili, čeravno se dosti napačno vidi.

Poglejmo poterpežjivega učenika v šoli! Poterpežljivost že razodeva v tem, da se ponižuje v svojem mišljenji do otroka, da z njim tudi govori po otročje. Zadovoljin je tudi, da otrok le napreduje, in le toliko tirja od njega, kar se pri njegovih letih tirjati more. On vé, da otroku pameti ne more notri vlití, da to pride vse o svojem času. Poterpežljivi učenik še ni razserden, če se otroci ne naučé toliko, kolikor je pričakoval, sej ga s tem niso hoteli razžaliti. Znabiti, da so še preslabi ali da so se le zmotili. Učenik tudi izgovarja otroka, ter rad pripisuje zamude ali pogréske pri otrocih domači izreji. Ne zapušča nevednega, kakor zdravnik ne bolnika. Če ga ne more veliko naučiti, ga nauči saj toliko, kolikor je mogoče. Povsod je miren in pohleven v svojem vedenji.

Komu pa čem primerjati serditega učitelja? Bil je jasni večer meseca sušca. Pred neko spavnico imajo mački svojo ponočno godbo. Muren jo naprej gode in dva postarana mačka ga vbrano spremljata. — Razkačen gospodar, ki ni imel pokoja vstane, v naglosti podere dva stola, zaleti se v mizo, ter jo

prekucne v stekleno omaro. Po sobi nastane hruš in truš, da se vsa hiša zbudi. — To je podoba učitelja, ki zgubi poterpežljivost. Škoduje sam sebi naj več. Otroci ne marajo zanj, pred Bogom in pred ljudmi zgubi zasluženje; njegov trud se ne priznava. Po pravici tedaj Sailer pravi: „Nevtrudljiva poterpežljivost, nepremagljiva perzanesljivost — naj težja umetnost odgojiteljeva, je tudi naj potrebnejša pri нравnem izobraževanju. Če možu poterpljenja zmanjka, kaj bo še le pri otroku!“

Naj več pa učenika poterpljenje zapušča ne zavoljo otrok, marveč preseda mu, ker eno in isto reč tolikrat in tolikrat ponavlja, in je stvar premalo zanimiva.

Zato se večjidel učniki naj prej naveličajo učenja pri začetnikih, ker tukaj mora učitelj naj bolj ponižati se, da ga otroci razumejo; vendar tako hudo in težavno pa to vendar le ni. Koliko je ljudi, katerih opravilo je še dolgočasnejše na svetu, kakor nauk pri začetnikih! Tukaj ne sme človek poslušati, kaj se mu prilega, marveč, kaj je dolžnost, in ko premaga prvo merzenje, ga delo čedalje bolj veseli.

Ljubezen do podučevanja, premišljevanja o odgoji in lastna skušnja poterjuje tedaj učitelja v poterpežljivosti. Kdor pa po rokodelsko uči, sam naj več terpi; kdor pa v duhu in ne po čerki podučuje, najde zmirom nekaj, kar ga zanimiva; otroci ga radi poslušajo in se učé z veseljem.

Naj več pa stori veren pogled na tistega, kateri je 33 let po zemlji hodil zgubljenih duš iskat. Pa kaj takega pisati, ni več moderno, tedaj se hoče tudi „Tovars“ o tej reči poboljšati in raji molči od tega; zagotavljam pa vendar, da je stara skušnja to sredstvo poterdila in da tistim, ki ga rabijo tudi še dan danes pomaga.

X.

Stari in mladi Slovenec.

Pro — prě; prozū — prezū.

O. Pro praep. *πρό prae* 1) in fontt. psl. nonnisi in compositione usurpatur, 2) solum habes in fontt. russ. na pr. pro čito cur, pro to ideo; prě particula composita cum verbis et nominibus: prěbiti, prěbaba, prěbogatu; saepe prě habes pro prědū, ut o pro otū; adde prě adv. ante praep. ante cum gen. iungenda. Prozū praep. per cum acc., prězū super,